

Kulturminner og kulturmiljø

DETALJREGULERING AV FEIRING BRUK
KONSEKVENSTREDNING

Delrapport KU | 26.03.2021

Innhold

1.	Sammendrag	2
2.	Bakgrunn	3
3.	Metodebeskrivelse	3
	3.1. Vurdering av verdi.....	4
	3.2. Vurdering av påvirkningsgrad	4
	3.3. Vurdering av konsekvensgrad	5
	3.4. Begrepsforklaring.....	5
	3.5. Datagrunnlag	6
4.	Beskrivelse av utredningsområdet	7
	4.1. Planområdet	7
	4.3. Influensområde	8
5.	Utredningsalternativene.....	9
6.	Beskrivelse av delområdene	10
	6.1. Delområde 1: Tuft og rydningsrøyser sørvest i planområdet	10
	6.2. Delområde 2: Sørbygda	11
	6.3. Delområde 3: Losbydalen.....	11
	6.4 Delområde 4: Feiring kulturlandskap.....	12
	6.4 Delområde 5: Losby gods.....	12
7.	Vurdering av verdi.....	13
	7.1. Kriteriene for vurdering av verdi	13
	7.2. Verdivurdering av delområde 1: Tuft og rydningsrøyser sørvest i planområdet	13
	7.3. Verdivurdering av delområde 2: Sørbygda.....	14
	7.4. Verdivurdering av delområde 3: Losbydalen.....	14
	7.5. Verdivurdering av delområde 4: Feiring kulturlandskap	15
	7.6. Verdivurdering av delområde 5: Losby gods.....	15
8.	vurdering av påvirkning	17
	8.1 Kriterier for vurdering av påvirkning.....	17
	8.2. Påvirkning delområde 1: Tuft og rydningsrøyser sørvest i planområdet.....	17
	8.3. Påvirkning delområde 2: Sørbygda	18
	8.4. Påvirkning delområde 3: Losbydalen	18
	8.5. Påvirkning delområde 4: Feiring kulturlandskap	20
	8.6. Påvirkning delområde 5: Losby gods	21
9.	Vurdering av konsekvens	22
10.	Forslag til avbøtende tiltak.....	23
11.	Referanser	24

1. Sammendrag

I forbindelse med utarbeidelse av detaljreguleringsplan for Feiring Bruk Lørenskog, konsekvensutredes temaet kulturminner og kulturmiljø i denne rapporten. Det tas utgangspunkt i metode beskrevet i Statens vegvesens *håndbok V712*

Konsekvensanalyser (SVV 2018). De fire utredningsalternativene er vurdert mot hverandre, med 0-alternativet - dagens situasjon, som referanse. Det gjøres oppmerksom på at det for utredningsalternativ 2 og 3 er forutsatt at det skal tas ut fjell i nord og/eller i øst. Nærmere vurdering av disse områdene viser at det er lite sannsynlig at disse områdene inneholder drivverdig forekomst av fast fjell. Utredningssalternativ 2 og 3 i sin nåværende form vil altså være urealistisk med tanke på uttak i nord og/eller i øst, men er likevel vurdert i denne utredningen iht. avgrensinger gitt for de ulike alternativene i planprogrammet.

Konsekvensvurderingene gir at alternativ 1 og 2 vil medføre en positiv konsekvens, sammenlignet med dagens situasjon. Dette er knyttet til at alternativene muliggjør styrkede buffersoner mellom kulturminner/kulturmiljøer og pukkverksdriften. På samme måte medfører alternativ 3 en negativ konsekvens, fordi alternativet svekker buffersoner mellom kulturminner/kulturmiljøer og pukkverksdriften, samt at alternativet ikke hensyntar registrert kulturminne innenfor planområdet.

Framfor en alternativ-anbefaling, påpeker rapporten at det er vesentlig å understreke viktigheten av å gå videre med et alternativ som innebærer god skjerming mellom pukkverksdriften og omkringliggende kulturminner/kulturmiljøer. Oppnår man dette, vil kulturminner og kulturmiljøer innenfor influensområdet kunne leve godt side om side med pukkverket.

Uavhengig at hvilket utredningsalternativ man går videre med, anbefales det som avbøtende tiltak at grensen for råstoffutvinning justeres for å skire en god vegetasjonsbuffer mellom Feiring bruk og omgivelsene i detaljreguleringen. Dette vil sikre gode helhetlig rammer rundt delområdene innenfor influensområdet, og således sørge for at kulturminner og kulturmiljøer i liten grad blir påvirket visuelt av pukkverksdriften.

Dersom det gås videre med alternativ 3, anbefales det å se på muligheten for å endre grensen for råstoffutvinning, slik at den registrerte tuften og rydningsrøysene i delområde 1 kan tas vare på, slik Viken fylkeskommune anbefaler, selv om verdien av kulturminnene er satt til «middels» verdi i verdivurderingen.

2. Bakgrunn

På Feiringåsen har det vært steinbrudd og pukkverksdrift siden 1960-tallet. Området er uregulert, men avsatt til råstoffutvinning og LNF i kommuneplanens arealdel for Lørenskog kommune. I forbindelse med utarbeidelse av detaljreguleringsplan for det eksisterende pukkverket, gjøres det nå en konsekvensutredning. Planprogrammet for detaljreguleringen ble fastsatt 04.06.2020 og gir en rekke tema som skal konsekvensutredes, blant annet teamet kulturminner og kulturmiljø. Konsekvensene for tre alternativer i tillegg til 0-alternativet som tilsvarer dagens situasjon, skal utredes. Planprogrammet sier følgende om utredningen for kulturminner og kulturmiljø:

Det vil undersøkes i hvilken grad planen og tiltakene påvirker kulturminner og kulturmiljø i områdene rundt pukkverket, samt grad av konsekvens. Lokalhistorikere og ressurser som kjenner den lokalhistoriske utviklingen er viktige aktører som bør kontaktes for å bistå med kunnskapsgrunnlag og informasjon til vurderingen.

Konsekvensutredningen av temaet tar utgangspunkt i metoden beskrevet i Statens vegvesens *håndbok V712 Konsekvensanalyser* (SVV 2018), og rapporten er utarbeidet av Grindaker AS.

I forbindelse med detaljreguleringen utførte Viken fylkeskommune kartlegging av kulturminner i planområdet våren/sommeren 2020. For konsekvensvurdering knyttet til kulturminner innenfor planområdet, er vurderinger fra denne rapporten benyttet.

3. Metodebeskrivelse

Rapporten tar utgangspunkt i metode for utredning av ikke-prissatte temaer, som er beskrevet i *Statens Vegvesens håndbok V712 Konsekvensanalyser* (SVV 2018).

Kulturminner og kulturmiljø inngår i kategorien *ikke-prissatte tema*. Metoden går ut på å vurdere verdi, påvirkning og å utlede grad av konsekvens ut fra verdi og påvirkning. Geografisk er arbeidet avgrenset av et definert planområde med et influensområde som kan bli indirekte berørt. Disse til sammen utgjør utredningsområdet.

3.1. Vurdering av verdi

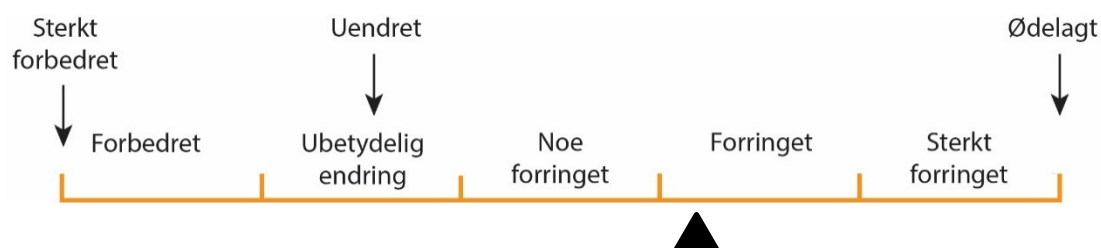
Kriteriene for verdivurdering følger Håndbok V712, og vises på en skala som vist under. Skalaen er glidende og pilen flyttes for å nyansere verdivurderingen (SVV 2018).

Figur 3.1.11: Glidende skala for verdisetting (SVV 2018)

3.2. Vurdering av påvirkningsgrad

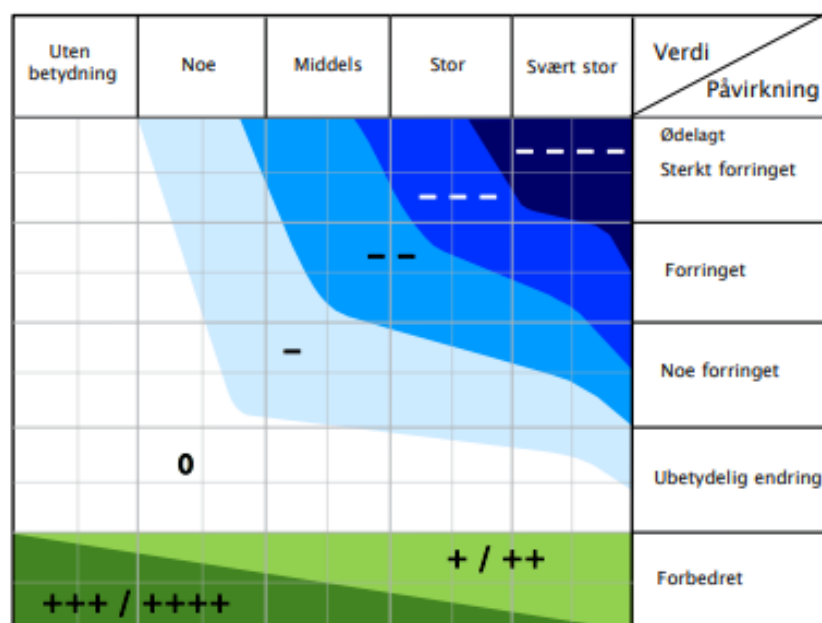
Kriteriene for vurdering av påvirkningsgrad følger Håndbok V712 (SVV 2018), og vises på en skala som vist under. Skalaen er glidende og pilen flyttes for å nyansere vurderingen av påvirkningsgrad.

Figur 3.2.12: Glidende skala for vurdering av påvirkningsgrad (SVV 2018)

3.3. Vurdering av konsekvensgrad

Med konsekvenser (forringelse eller forbedring) menes de fordeler og ulemper et definert tiltak vil medføre. Konsekvensen for et område framkommer ved å sammenholde miljøet/områdets verdi og påvirkning, som vist i figur 3.3. Skalaen for konsekvens går fra 4 minus til 4 pluss. De negative konsekvensgradene er knyttet til en verdiforringelse av et delområde, mens de positive konsekvensgradene forutsetter en verdøkning etter at tiltaket er realisert (SVV 2018).

Figur 3.3: Konsekvensvifte (SVV 2018)

Skala	Konsekvensgrad	Forklaring
----	4 minus (----)	Den mest alvorlige miljøskaden som kan oppnås for delområdet. Gjelder kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
---	3 minus (---)	Alvorlig miljøskade for delområdet.
--	2 minus (--)	Betydelig miljøskade for delområdet.
-	1 minus (-)	Noe miljøskade for delområdet.
0	Ingen/ubetydelig (0)	Ubetydelig miljøskade for delområdet.
+ / ++	1 pluss (+) 2 pluss (++)	Miljøgevinst for delområdet: Noe forbedring (+), betydelig miljøforbedring (++)
+++ / ++++	3 pluss (+++) 4 pluss (++++)	Benyttes i hovedsak der delområder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdøkning som følge av tiltaket.

Figur 3.3: Gradering av konsekvens (SVV 2018)

3.4. Begrepsforklaring

Kulturminner og kulturmiljø er definert i Lov om kulturminner. Kulturminner er definert som alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Kulturmiljø er definert som

et område der kulturminner inngår som en del av en større helhet eller sammenheng.

3.5. Datagrunnlag

Følgende datagrunnlag er benyttet i kartleggingsarbeidet:

- Korrespondanse med Viken fylkeskommune etter kulturminneregistrering våren/sommeren 2020, i påvente av rapport fra registreringen
- Regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus (Akershus fylkeskommune 2019)
- Kulturminnevernplan - Kommunedelplan for Bevaring og forvaltning av Kulturminner, Kulturmiljøer og Kulturlandskap i Lørenskog kommune (Lørenskog kommune 2006)
- Landskapsanalyse av jordbrukslandskapet i Lørenskog (Utmarksavdelingen for Akershus og Østfold 2001)
- Lørenskog historielags nettressurser (hjemmeside og lokalhistoriewiki)
- KU-delrapport Landskapsbilde/Fjernvirkning, tilhørende denne saken (Grindaker 2020)

Datagrunnlaget har vært avgjørende kilder for å forstå kulturminner og kulturmiljøers utstrekning og avgrensning, og for å gi et bilde av områdenes kvaliteter og verdi.

4. Beskrivelse av utredningsområdet

4.1. Planområdet

Planområdet dekker hele Feiring Bruks anlegg på Lørenskog. Planområdet omfatter dagens pukkverk, driftsbygninger, asfaltverk, betongfabrikk, hovedkontor, hybelhus, atkomstvei, samt randsoner og all teknisk infrastruktur tilknyttet driften. Planområdet avgrenses:

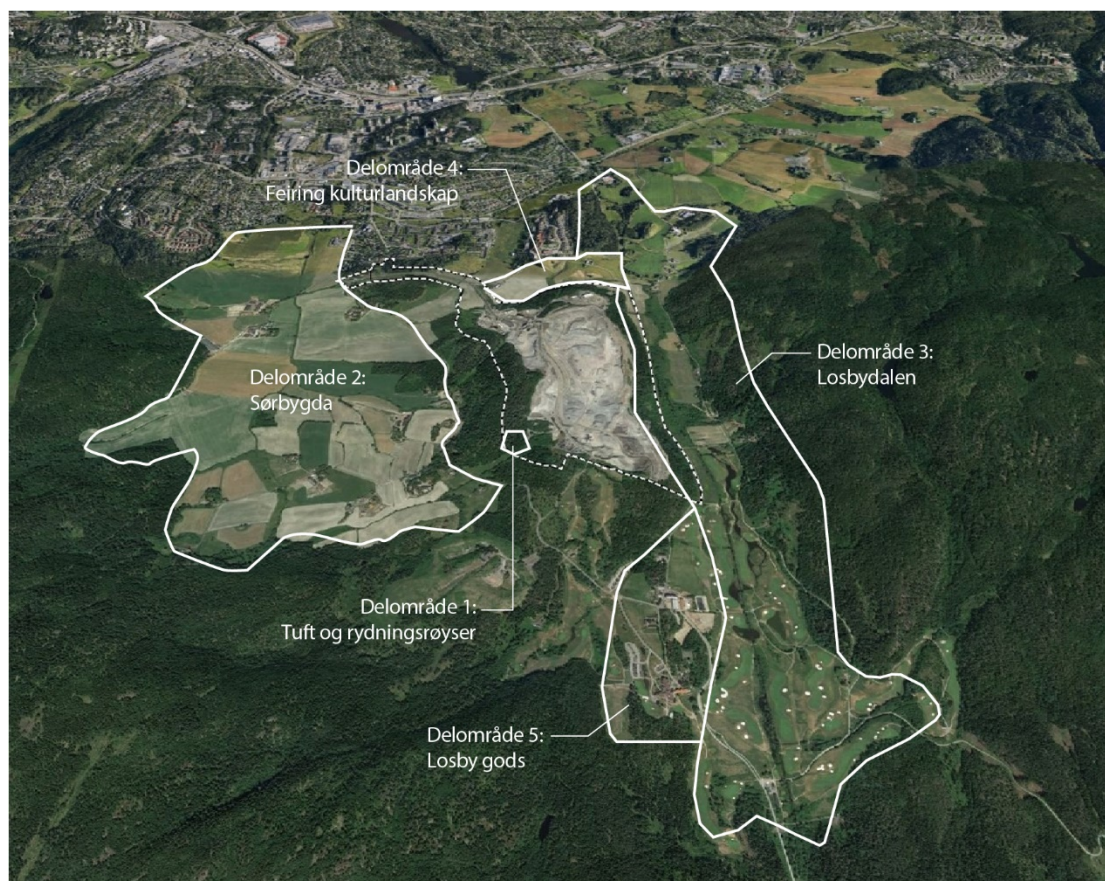
- I øst langs turdraget Losbylinja.
- I nord i grensen mot jordbrukslandskapet knyttet til øvre og nedre Feiring gård, samt i en sone på hver side av atkomstveien Feiringveien.
- I vest i skogsarealene som avgrenser pukkverket mot jordbrukslandskapet i Sørbygda, i en sone ca. 100m fra området avsatt til råstoffutvinning i kommuneplanen.
- I sør mot tilgrensende reguleringsplan for Losbydalen golfbane og for øvrig i en sone ca. 100m fra området avsatt til råstoffutvinning i kommuneplanen.

Figur 4.1.13: Flyfoto med planavgrensning som hvit linje (opprinnelig varslet) og rød linje (tilleggsvarslet)

4.2. Influensområde

Influensområdet for temaet kulturminner og kulturmiljø utgjør områder på utsiden av planområdet som er eller vil bli visuelt berørt av tiltaket i en slik grad at det vil kunne påvirke opplevelsen av stedet. I *Landskapsanalyse av jordbrukslandskapet i Lørenskog* (Utmarksavdelingen for Akershus og Østfold 2001) og i Lørenskog kommunes kulturminneplan (Lørenskog kommune 2006) er jordbrukslandskap med kulturhistoriske verdier kartfestet. Feiring ligger lokalisert mellom Sørbygda og Losbydalen som begge er nevnt som jordbrukslandskap med kulturhistorisk verdi. Videre knytter områdene rundt Øvre og Nedre Feiring gård (nord for planområdet) seg mot Losbydalen, i tillegg til at Losby gods ligger sør for planområdet. Disse fire delområdene ansees som influensområde for kulturminner og kulturmiljø, og vil omtales videre i rapporten.

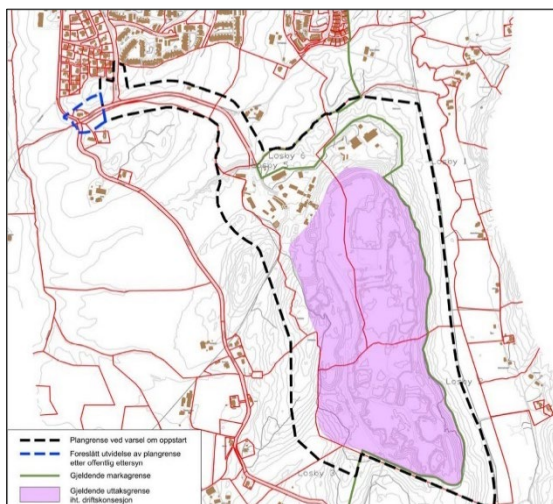
Figur 4.2.14: Influensområde for kulturminner og kulturmiljø inndelt i delområder. Delområde 1 innenfor selve planområdet er også vist, for oversikt.

5. Utredningsalternativene

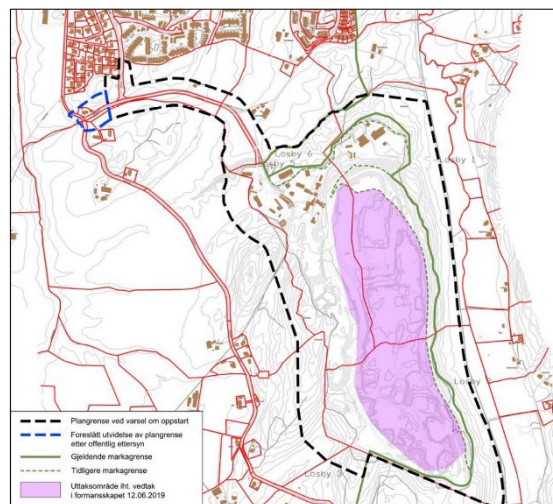
Alternativer som skal konsekvensutredes tar utgangspunkt i fire ulike utstrekninger av uttaksområdet.

- Alternativ 0: Videreføring av dagens situasjon.
- Alternativ 1: Reduksjon av dagens brudd.
- Alternativ 2: Utstrekning iht. område avsatt til råstoffutvinning i kommuneplanens arealdel for 2015-2026.
- Alternativ 3: Utnytte hele forekomsten innenfor planområdet

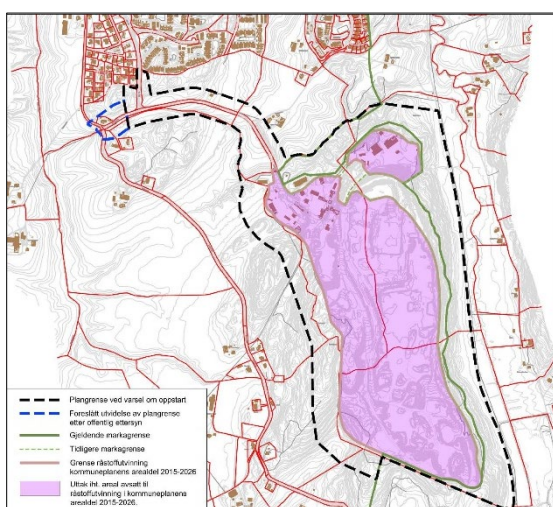
For detaljer knyttet de de ulike utredningsalternativene og bakgrunnen for at disse skal utredes, se planprogrammet tilhørende saken.

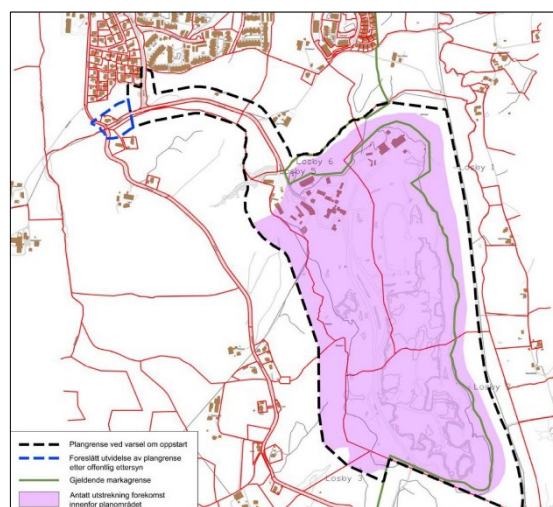
Figur 5.1: Alternativ 0

Figur 5.2: Alternativ 1

Figur 5.3: Alternativ 2

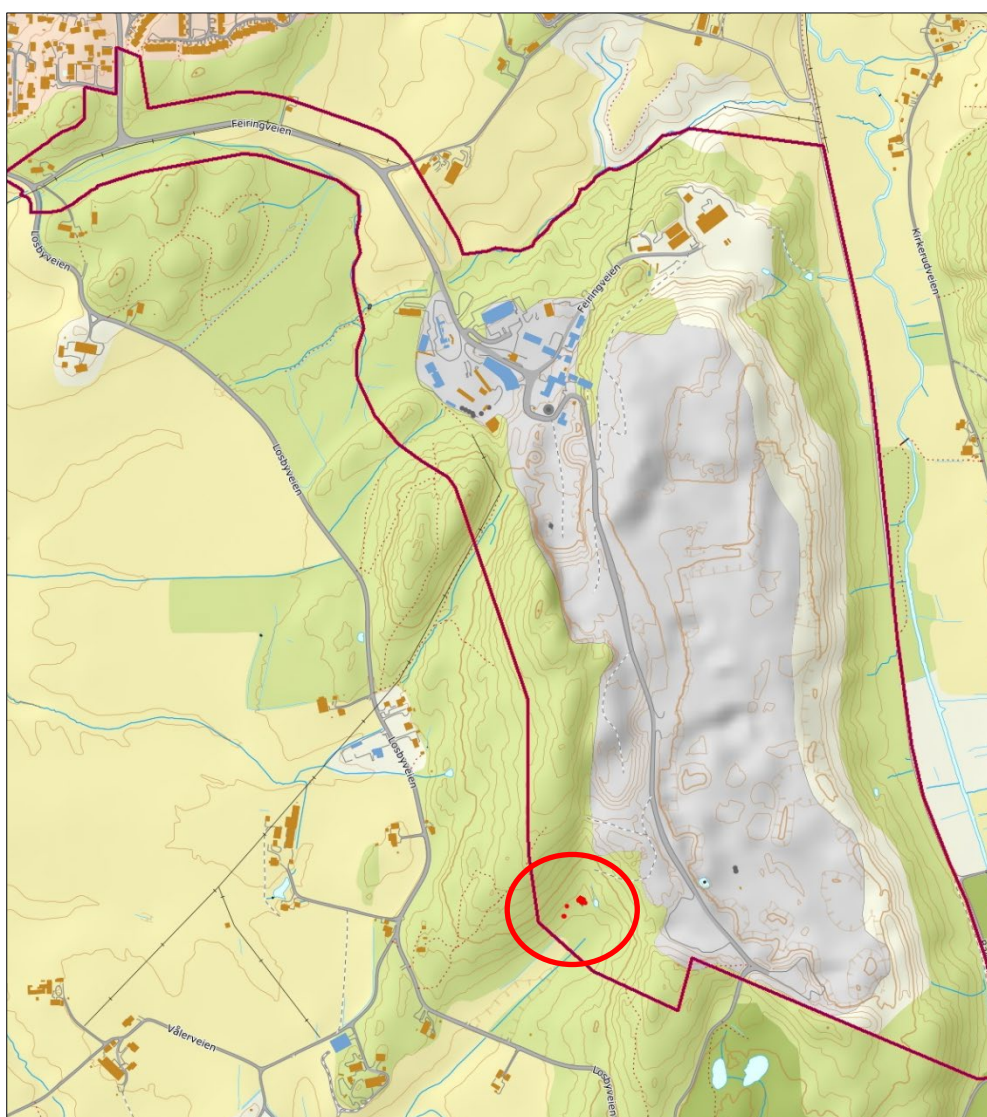

Figur 5.4: Alternativ 3

6. Beskrivelse av delområdene

6.1. Delområde 1: Tuft og rydningsrøyser sørvest i planområdet

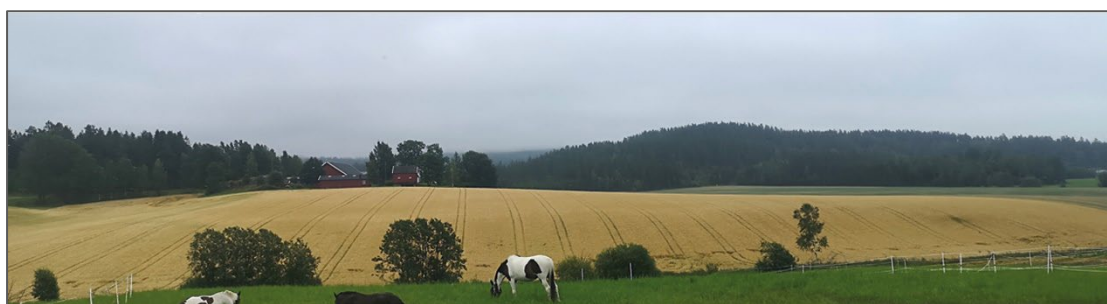
Viken fylkeskommune gjennomførte kulturminneregistrering innenfor planområdet våren/sommeren 2020. Ved registreringen ble det ikke påvist automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet, men det ble påvist kulturminner fra nyere tid (yngre enn 1537). Disse består av en tuft og noen rydningsrøyser, og kan være rester etter en husmannsplass. Viken fylkeskommune beskriver at kulturminnene ligger i et helhetlig kulturmiljø med opplevelsesverdi, da man kan se det som har vært de gamle oppdyrkede arealene ved røysene.

Figur 6.1.1: Tuft og rydningsrøyser registrert av Viken fylkeskommune, vår/sommer 2020

6.2. Delområde 2: Sørbygda

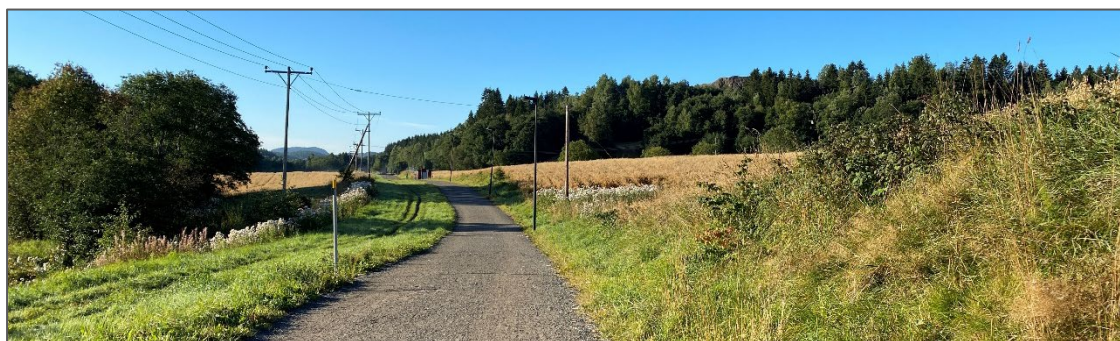
Dette delområdet vest for Feiring bruk har et sammenhengende, åpent kulturlandskap med slake terrengformer, avgrenset av skogsområdene i utkanten av området. Finnstadbekken med forgreininger er sentral og har sørget for at landskapet brytes opp at bekkedaler. I delområdet er mye av den gamle bebyggelsesstrukturen bevart med de gamle gårdene på arealene med best jord, og husmannsplassene på de mer vanskelige arealene mot åssidene. Mange eldre bygninger er også godt tatt vare på. Våningshuset på Skulerud er sannsynligvis Lørenskogs eldste trebygning fra 1669, og et av de få gjenvårende bygningene oppført i akershusisk byggestil i Lørenskog. (Utmarksavdelingen for Akershus og Østfold, 2001).

Sørbygda – Feiring Bruk ligger bak åsen til høyre i bildet

6.3. Delområde 3: Losbydalen

Losbydalen er et smalt dalføre rett øst for planområdet. Dalen vider seg ut både sør ved Losby gods, og i nord der landskapet åpner seg mot Midtbygda og Feiring. Området er regulert i *Detaljregulering for Losbydalen spesialområde*, hvor det er avsatt spesialområder for bevaring av blant annet landskap og vegetasjon, bygninger og gårdstun og jernbanetrasé. Formålet med reguleringsplanen er blant annet å sikre et kulturlandskap med fortsatt drift, samtidig som kulturminner hensyntas. Gammel arrondering og rester av gammel kulturmark finnes jevnt fordelt i dalen og langs Losbyelva finnes det tekniske kulturminner som formidler bygdas industrihistorie. Losbylinja som i dag er turvei og skiløype er f.eks. restene av en 6km lang jernbane som fra midten av 1800-tallet og fram til 2. verdenskrig ble benyttet til å frakte tømmer fra Østmorksaga ved Losby og fram til hovedbanen ved Fjellhamar.

Losbydalen og Losbylinja - Feiring Bruk ligger bak skogen/vollen til høyre i bildet

6.4 Delområde 4: Feiring kulturlandskap

Jordbrukslandskapet knyttet til Øvre og Nedre Feiring gård er et bølgende ravinelandskap som åpner seg mot Losbydalen. Området er lite preget av blandet bebyggelse, og de gamle bygningsmiljøene i kulturlandskapet og veien mellom Øvre og Nedre Feiring gård, danner et helhetlig kulturmiljø. Våningshuset ved Nedre Feiring gård er i sterkt forfall, noe som setter preg på området, selv om husets alder (siste del av 1800-tallet) likevel gir kvalitet til området (Lørenskog kommune 2006).

Jordbrukslandskapet knyttet til Øvre og Nedre Feiring gård - Feiring Bruk ligger bak skogen til venstre i bildet.

6.5 Delområde 5: Losby gods

Losby gods ligger sør for planområdet, og er et bruksmiljø med tilhørende gamle hus bevart; brukseiergodset, funksjonærboliger, arbeiderboliger og store driftsbygninger. Området består av bygninger som har opprinnelse i flere tidsfaser (i hovedtrekk fra 1850-1900-tallet, men noen eldre og noen yngre), de ligger på sin opprinnelige plass og de er godt bevart. Tekniske kulturminner i området knytter bruket til Losbyelva, og gjør historien mer lesbar (Utmarksavdelingen for Akershus og Østfold 2001). Landbruksarealer tilhørende godset er i dag omdisponert til golfbane.

Deler av bygningsmasse tilhørende Losby gods med golfbane i forgrunnen

7. Vurdering av verdi

7.1. Kriteriene for vurdering av verdi

Kriteriene er hentet fra veilederen *Verdisetting og verdivekting av kulturminner* utarbeidet av Riksantikvaren.

- Representerer faser med særlig betydning for historien.
- Knyttet til virksomheter med særlig betydning for historien.
- Knyttet til hendelser eller begivenheter med særlig betydning for historien.
- Knyttet til personer med særlig betydning for historien.
- Av særlig betydning for en eller flere etniske grupper
- Særlig arkitektonisk og arkitekturhistorisk verdi.
- Særlig betydning som kilde til historien der det finnes få eller ingen skriftlige kilder.
- Særlig betydning som ressurs for lokal utvikling og verdiskaping.
- Alder og type utløser juridiske virkemidler på nasjonalt plan

For de fleste av vurderingene knyttet til verdi i denne KU-rapporten, lener rapporten seg på innhentet informasjon fra Viken fylkeskommune, kulturminneplanen for Lørenskog (Lørenskog 2006), samt omtalte landskapsanalyse (Utmarksavdelingen for Akershus og Østfold 2001).

7.2. Verdivurdering av delområde 1: Tuft og rydningsrøyser sørvest i planområdet

Viken fylkeskommune har i sin epost-korrespondanse i påvente av rapport fra kulturminneregistreringen våren/sommeren 2020, beskrevet at de anbefaler at tuften og rydningsrøysene som er funnet innenfor planområdet, bevares. Samtidig beskriver de at de anbefaler ytterligere dokumentering, dersom det ikke er mulig å bevare kulturminnene. Basert på denne karakteristikken, gis delområdet verdivurderingen «noe» til «middels» verdi.

Figur 7.2.1 Verdivurdering delområde 1

7.3. Verdivurdering av delområde 2: Sørbygda

For å vurdere verdi av Sørbygda når det gjelder kulturminner og kulturmiljø, sees det mot verdivurderingen gjort i landskapsanalysen og i kulturminneplanen for Lørenskog kommune. I landskapsanalysen har Sørbygda blitt gitt middels kulturhistorisk verdi, begrunnet med at jordbruksarealene i stor grad er forandret gjennom planering og at det derfor er vanskelig å lese gammel historie i landskapet. Noen av gårdstunene har blitt gitt høy verdi, og arealene knyttet til det overnevnte våningshuset på Skulerud blir gitt svært høy kulturhistorisk verdi (Utmarksavdelingen for Akershus og Østfold 2001). I kulturminneplanen omtales området med to vernekategorier. Områdene sør for Gamleveien omtales med *vernekategori C: verdier som på en eller annen måte bør tas vare på*. Kategorien beskrives som kulturminner som er sterkt endret, men som er del av et ellers verdifullt miljø, eller på annen måte har interesse som del av et miljø, eller kulturminner hvor miljøet er borte, men hvor kulturminnet tilfører kvalitet til området rundt. Området Frydenberg/Hauger i nord, omtales med *vernekategori B: Bevaringsverdige*. Det beskrives at denne kategorien inneholder kulturminner eller kulturmiljøer som er viktige i lokal og/eller regional sammenheng (Lørenskog kommune 2006). Basert på dette, gis delområdet i denne verdivurderingen «middels» til «stor» verdi.

Figur 7.3.1 Verdivurdering delområde 2

7.4. Verdivurdering av delområde 3: Losbydalen

For å vurdere verdi av Losbydalen når det gjelder kulturminner og kulturmiljø, sees det mot verdivurderingen gjort i landskapsanalysen og i kulturminneplanen for Lørenskog kommune. I landskapsanalysen gis deler av Losbydalen høy kulturhistorisk verdi, begrunnet med Losbylinja som formidler av historie fra nyere tid, og gamle arronderinger og rester av kulturmark jevnt fordelt i hele dalen og langs Losbyelva (Utmarksavdelingen for Akershus og Østfold 2001). Kulturminneplanen viser til at Losbydalen er forvaltet gjennom reguleringsplan for Losbydalen spesialområde, med egne hensynssoner for bevaring av blant annet landskap og vegetasjon, bygninger og gårdstun, og jernbanetrasé. Flere av gårdstunene i dalen gis *bevaringskategori B: bevaringsverdig - viktige i lokal og/eller regional sammenheng* (Lørenskog kommune 2006). Basert på dette, gis delområdet i denne verdivurderingen «stor» verdi.

Figur 7.4.1 Verdivurdering delområde 3

7.5. Verdivurdering av delområde 4: Feiring kulturlandskap

For å vurdere verdi av Feiring kulturlandskap når det gjelder kulturminner og kulturmiljø, sees det mot verdivurderingen gjort i landskapsanalysen og i kulturminneplanen for Lørenskog kommune. I landskapsanalysen er bygningsmiljøene i området avsatt som bygningsmiljø med høy kulturhistorisk verdi, fordi bebyggelsesstrukturen er godt ivaretatt selv om bygninger er i forfall på Nedre Feiring gård eller ombygget som på Øvre Feiring gård (Utmarksavdelingen for Akershus og Østfold 2001). I kulturminneplanen er Nedre Feiring våningshus, ravinlandskapet med beitemark og gårdsveien mellom Nedre og Øvre Feiring vurdert til *bevaringskategori B: bevaringsverdig - viktige i lokal og/eller regional sammenheng*. Øvre Feiring gård er markert med *vernekategori C: Verdier som på en eller annen måte bør tas vare på*. Kategorien beskrives som kulturminner som er sterkt endret, men som er del av et ellers verdifullt miljø, eller på annen måte har interesse som del av et miljø, eller kulturminner hvor miljøet er borte, men hvor kulturminnet tilfører kvalitet til området rundt (Lørenskog kommune 2006). Basert på dette, gis delområdet i denne verdivurderingen «stor» verdi, men i nedre sikt på den glidende skalaen.

Figur 7.5.1 Verdivurdering delområde 4

7.6. Verdivurdering av delområde 5: Losby gods

For å vurdere verdi av delområdet Losby gods når det gjelder kulturminner og kulturmiljø, sees det mot verdivurderingen gjort i landskapsanalysen og i kulturminneplanen for Lørenskog kommune. I landskapsanalysen gis bebyggelsen på Losby gods høy kulturhistorisk verdi, samtidig som det påpekes av omdisponering av jordbruksarealene til golfbane trekker ned verdien, fordi byggene mister sin historiske forankring i landskapet (Utmarksavdelingen for Akershus og Østfold 2001). Dette sammenfaller med kulturminneplanen hvor byggene tilhørende godset har blitt gitt *bevaringskategori B: bevaringsverdig - viktige i lokal og/eller regional sammenheng*, mens landskapet ikke er avmerket (Lørenskog kommune 2006).

Basert på dette, gis delområdet i denne verdivurderingen «stor» verdi, men i nedre sikt på den glidende skalaen

Figur 7.6.1 Verdivurdering delområde 5

8. Vurdering av påvirkning

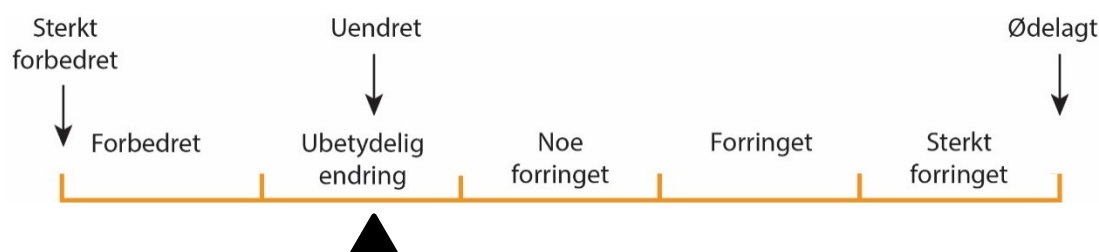
8.1 Kriterier for vurdering av påvirkning

For å vurdere påvirkning er det for delområdet innenfor planområdet vurdert om de ulike utredningsalternativene vil berøre kulturminnene direkte eller ikke. For de øvrige delområdene innenfor influensområdet, er det for de ulike alternativene vurdert om delområdet blir visuelt berørt i en slik grad at det vil kunne påvirke opplevelsen av kulturminnene eller kulturmiljøene i delområdet. Vurderinger fra KU-delrapport Landskapsbilde/fjernvirkning tilhørende denne saken (Grindaker 2020), er benyttet for vurdering av om delområder blir visuelt berørt eller ikke av de ulike utredningsalternativene.

Alternativ 0 – dagens situasjon, er satt som referanse, og det vurderes om de ulike alternativene har en positiv eller negativ påvirkning sammenlignet med dagens situasjon.

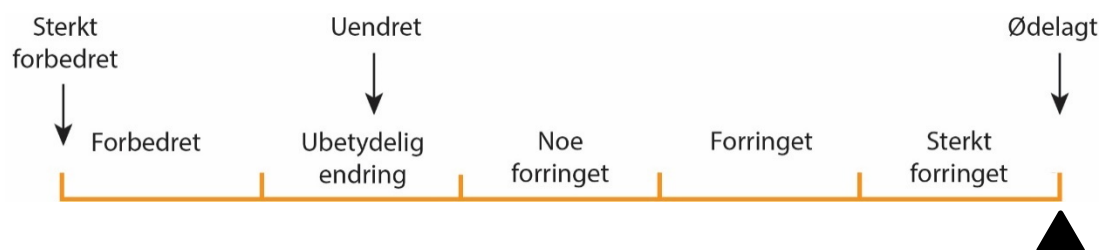
8.2. Påvirkning delområde 1: Tuft og rydningsrøyser sørvest i planområdet

For utredningsalternativ 1 og 2, vil delområde 1 forbli uberørt, da foreslåtte grenser for råstoffutvinning ikke berører område med tuft og rydningsrøyser.

Figur 8.2.1 - Påvirkning delområde 1 – Alternativ 1 og 2

For gjennomføring av utredningsalternativ 3, vil kulturminnene som utgjør delområde 1 måtte innløses og fjernes, fordi de kommer i konflikt med foreslått grense for råstoffutvinning.

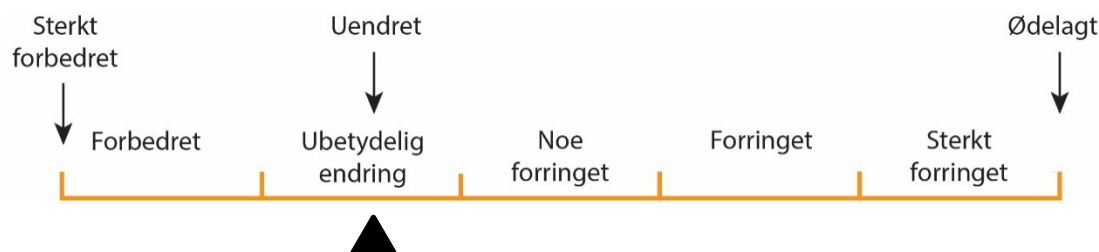

Figur 8.2.2 - Påvirkning delområde 1 – Alternativ 3

8.3. Påvirkning delområde 2: Sørbygda

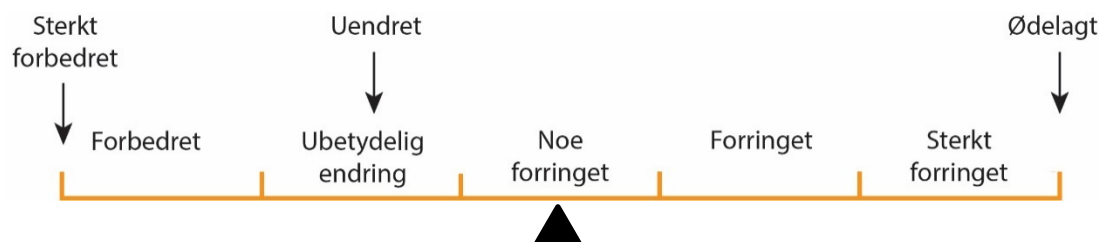
I alternativ 0 – dagens situasjon, opplever man ikke pukksverksdriften visuelt fra Sørbygda.

I alternativ 1 innskrenkes grensen for råstoffutvinning og i alternativ 2 beholdes mer eller mindre samme uttaksgrense mot skogsarealet øst for Sørbygda. Feiringåsen og Rudkollen som romdannende element i landskapsrommet Sørbygda forblir uendret.

Figur 8.3.1 - Påvirkning delområde 2 – Alternativ 1 og 2

Alternativ 3 innebærer en utvidelse av grense for råstoffutvinning mot Sørbygda. Silhuetten av Feiringåsen og Rudkollen vil senkes, og høydedraget som skjuler bruddet sett fra de nordre delene av Sørbygda, vil inngå i utvidelsen. De topografiske forholdene og vegetasjon mellom bruddet og Sørbygda, gjør at bruddet likevel vil eksponeres i liten grad, bortsett fra for de nordre delene av Sørbygda, som vil få en større visuell kontakt med bruddet enn i dag. Utvidelsen vil svekke bufferen skogen utgjør mellom Sørbygda og bruddet. Det helhetlige kulturlandskapet og kulturmiljøet i Sørbygda vil således bli «noe forringet».

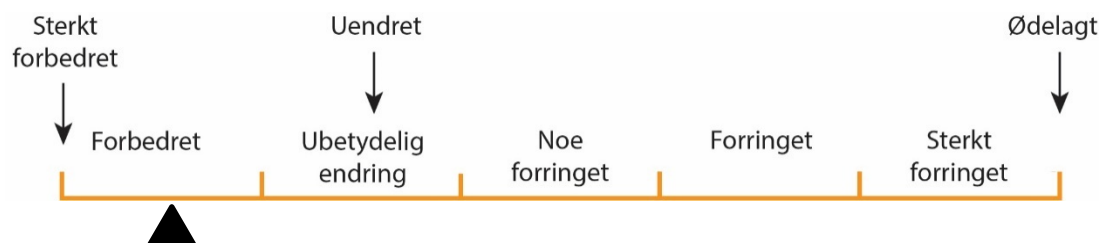

Figur 8.3.2 - Påvirkning delområde 2 – Alternativ 3

8.4. Påvirkning delområde 3: Losbydalen

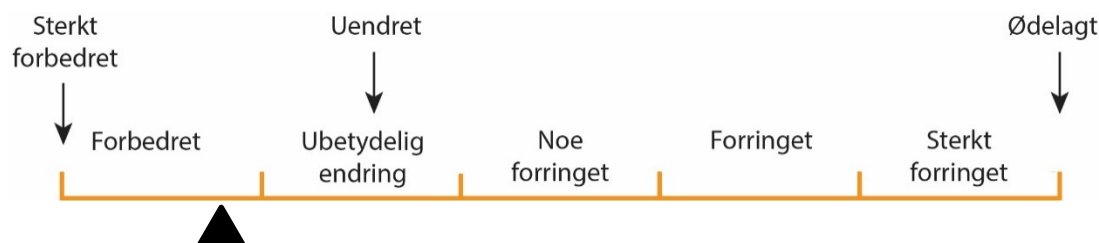
I alternativ 0 – dagens situasjon, opplever man pukksverksdriften visuelt fra Losbydalen gjennom voller langs bruddets øst og nordside. Vollene er kun stedvis vegeterte med grasbakke. I sommerhalvåret er vollene lite framtreddende fra Losbylinja, men fra motsatt side av dalen og når man kommer fra nord, er de nokså stive vollene markante i landskapet.

I alternativ 1 innskrenkes området for råstoffutvinning og alternativet vil gi en tydelig endring av den vestre dalsiden i Losbydalen dersom voller tas helt eller delvis ned, og skogsbeltet vil bli bredere på sikt, når vegetasjonen etablerer seg. Dette vil gi en forbedret situasjon for kulturlandskapet og kulturmiljøene i Losbydalen, sammenlignet med dagens situasjon.

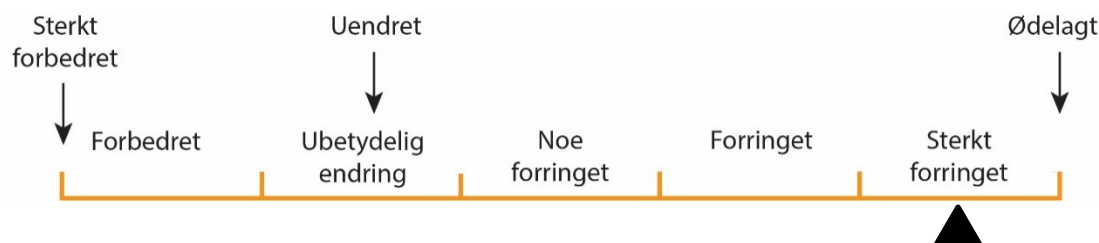
Figur 8.4.1 - Påvirkning delområde 3 – Alternativ 1

I alternativ 2 tillates råstoffutvinning i nord på området som i dag brukes til verksted. Utvinningen her vil medføre en åpning inn mot bruddaktivitet i nord, men trolig vil skogen mellom bruddet og Losbydalen skjermet for innsyn av skogen. I likhet med alternativ 1 vil dette alternativet også innebære at skogsbeltet mot Losbydalen vil bli bredere på sikt, når vegetasjonen etablerer seg. Dette vil gi en forbedret situasjon for kulturlandskapet og kulturmiljøene i Losbydalen, sammenlignet med dagens situasjon.

Figur 8.4.2 - Påvirkning delområde 3 – Alternativ 2

Alternativ 3 innebærer en utvidelse av utvinningsområdet som omfatter nesten hele skogsbufferen mellom bruddet og Losbydalen. Sammen med dagens voller utgjør skogen et høyt volum og skjermer mot innsyn i bruddet. Opplevelsen av Losbydalen som kulturmiljø kommer til å være sterkt forringet med en slik løsning, sammenlignet med dagens situasjon.

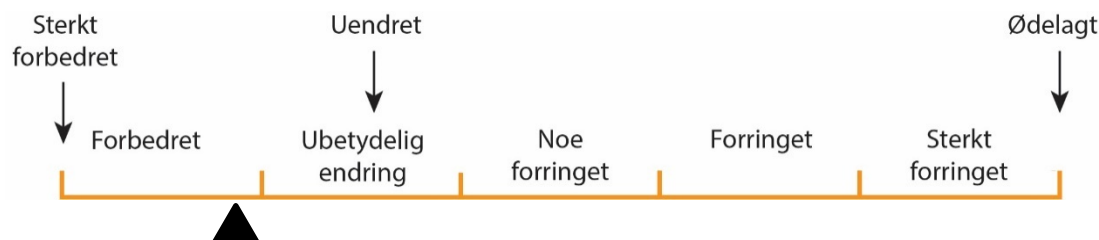

Figur 8.4.3 - Påvirkning delområde 3 – Alternativ 3

8.5. Påvirkning delområde 4: Feiring kulturlandskap

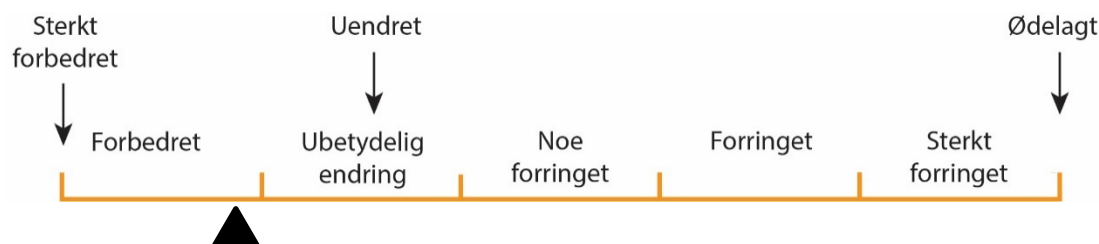
I alternativ 0 – dagens situasjon, opplever man pukkswerksdriften visuelt fra kulturlandskapet knyttet til Nedre og Øvre Feiring, gjennom voller langs bruddets nordside. Vollene er kun stedvis vegeterte med grasbakke.

I alternativ 1 innskrenkes området for råstoffutvinning og alternativet vil gi en tydelig endring av opplevelsen av kulturmiljøet, dersom voller mot nord tas helt eller delvis ned. Skogsbeltet vil kunne bli bredere på sikt, når vegetasjon etablerer seg. Det står fjellskjæringer igjen inne i vollen, og det er usikkert hvordan disse ser ut, og hvordan de over tid vil la seg vegetere. Dette trekker ned på hvor mye alternativet vil være en forbedret situasjon for kulturlandskapet og kulturmiljøet knyttet til Øvre og Nedre Feiring gård, sammenlignet med dagens situasjon.

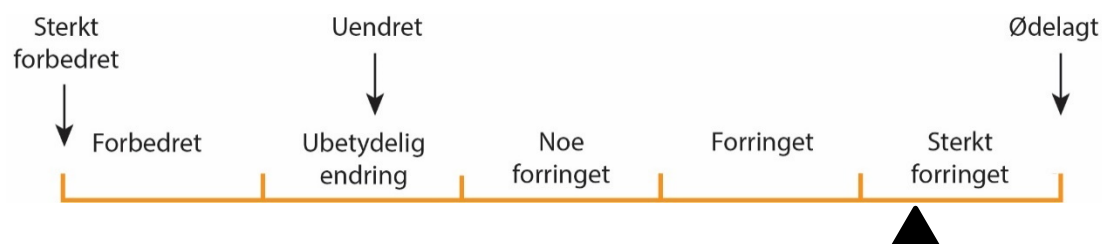
Figur 8.5.1 - Påvirkning delområde 4 – Alternativ 1

I alternativ 2 tillates råstoffutvinning i nord på området som i dag brukes til verksted. Utvinningen her vil medføre en åpning inn mot bruddaktivitet i nord, men trolig vil skogen mellom bruddet og kulturmiljøet skjermet for innsyn av skogen. Dersom voller mot nord reduseres i forbindelse med dette alternativet, vil dette gi en forbedret situasjon. Samtidig vet man at det står fjellskjæringer igjen inne i vollen, og det er usikkert hvordan disse ser ut, og hvordan de over tid vil la seg vegetere. Dette trekker ned på hvor mye alternativet vil være en forbedret situasjon for kulturlandskapet og kulturmiljøet knyttet til Øvre og Nedre Feiring gård, sammenlignet med dagens situasjon.

Figur 8.5.2 - Påvirkning delområde 4 – Alternativ 2

Alternativ 3 innebære en utvidelse av utvinningsområdet som omfatter store deler at skogsbufferen mellom bruddet og Feiring kulturlandskap. Sammen med dagens voller utgjør skogen et høyt volum og skjærer mot innsyn i bruddet. Opplevelsen av Feiring som kulturmiljø vil være sterkt forringet med en slik løsning, sammenlignet med dagens situasjon.

Figur 8.5.3 - Påvirkning delområde 5 – Alternativ 3

8.6. Påvirkning delområde 5: Losby gods

I alternativ 0 – dagens situasjon, opplever man i svært liten grad pukkverksdriften visuelt fra Losby gods. Det er kun innsyn til bruddet fra noen steder på golfbanen, og de bevaringsverdige bygningsmiljøene ligger skjernet. Situasjonen vil forbli lik for alle utredningsalternativene.

9. Vurdering av konsekvens

For å finne konsekvensgrad sammenstilles verdivurderingen og påvirkningsgraden for de ulike delområdene og alternativene. Skalaen for konsekvens går fra 4 minus til 4 pluss, og korrekt verdi hentes ut av konsekvensviften beskrevet i kapittel 3.

Metodebeskrivelse. Negative konsekvensgrader er knyttet til en verdiforringelse av et delområde, mens positive konsekvensgrader forutsetter en verdiøkning (SVV 2018). Resultatet av sammenstillingen kan leses av tabellen under.

Delområde	Verdi	Konsekvens Alternativ 0	Konsekvens Alternativ 1	Konsekvens Alternativ 2	Konsekvens Alternativ 3
1	Noe/ Middels	0	0	0	-
2	Middels/ stor	0	0	0	-
3	Stor	0	+	+	---
4	Stor (-)	0	+	+	--/---
5	Stor (-)	0	0	0	0

Figur 9.1 – Konsekvensgrad - konsekvenstabell

Summerer man opp konsekvensvurderingene ser man at for kulturminner og kulturmiljø, vil alternativ 1 og 2 medføre en samlet positiv konsekvens. Dette er knyttet til at alternativene muliggjør styrkede buffersoner mellom kulturminner/kulturmiljøer og pukkverksdriften, sammenlignet med dagens situasjon. På samme måte medfører alternativ 3 en samlet negativ konsekvens, fordi alternativet svekker buffersoner mellom kulturminner/kulturmiljøer og pukkverksdriften, samt at alternativet ikke hensyntar registrert kulturminne innenfor planområdet.

Framfor en alternativ-anbefaling, ser man av grunnlaget for konsekvenstabellen at det for kulturminner og kulturmiljø er vesentlig å understreke viktigheten av å gå videre med et alternativ som innebærer god skjerming mellom pukkverksdriften og omkringliggende områder. Oppnår man dette, vil kulturminnene og kulturmiljøene innenfor influensområdet kunne leve godt side om side med pukkverket.

10. Forslag til avbøtende tiltak

Uavhengig at hvilket utredningsalternativ man går videre med, anbefales det at grensen for råstoffutvinning justeres for å skire en god vegetasjonsbuffer mellom Feiring Bruk og omgivelsene i detaljreguleringen. Dette vil sikre gode helhetlig rammer rundt delområdene innenfor influensområdet, og således sørge for at kulturminner og kulturmiljøer i liten grad blir påvirket visuelt av pukkverksdriften.

Dersom det går videre med alternativ 3, anbefales det å se på muligheten for å endre grensen for råstoffutvinning, slik at den registrerte tuften og rydningsrøysene i delområde 1 kan tas vare på, slik Viken fylkeskommune anbefaler, selv om verdien av kulturminnene er satt til «middels» verdi i verdivurderingen.

11. Referanser

Akershus fylkeskommune 2019. *Regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus.* Akershus fylkeskommune

Grindaker 2020. *KU-delrapport Landskapsbilde/Fjernvirkning. Detaljregulering Fering Bruk Lørenskog.* Grindaker AS.

Lørenskog kommune 2006. *Kulturminnevernplan - Kommunedelplan for Bevaring og forvaltning av Kulturminner, Kulturmiljøer og Kulturlandskap i Lørenskog kommune.* Lørenskog kommune.

Riksantikvaren 2013. *Verdisetting og verdivekting av kulturminner – veileder.* Riksantikvaren.

SSV 2018. *Konsekvensanalyser V712 i Statens vegvesens håndbokserie.* Statens vegvesen.

Utmarksavdelingen for Akershus og Østfold 2001. *Landskapsanalyse av jordbrukslandskapet i Lørenskog.* Utmarksavdelingen for Akershus og Østfold